

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกันสังคมในประเทศไทย หรือกองทุนเงินทดแทน นับเป็นก้าวแรกของการประกันสังคมไทยที่ให้หลักประกันแก่ลูกจ้างกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยด้วยโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน ทั้งนี้กองทุนเงินทดแทน เกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2515 ภายใต้การบริหารของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน กรมแรงงาน ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 โดยในปีแรกของการให้ความคุ้มครอง จะครอบคลุมเฉพาะสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 20 คนขึ้นไปที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ แล้วจึงค่อย ๆ ขยายความคุ้มครองออกไปจนครบทุกจังหวัด ทั่วประเทศในวันที่ 1 กรกฎาคม 2531 จวบจนกระทั่งได้มีการผลักดันพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2533 เป็นต้นมา ประเทศไทยจึงมีการประกันสังคมอย่างเต็มรูปแบบ โดยลูกจ้างจะได้รับความคุ้มครอง ทั้งในเรื่องการประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยทุพพลภาพ และตาย ทั้งนี้เนื่องและไม่เนื่องจากการทำงาน รวมไปถึงการคลอดบุตรสงเคราะห์บุตร ชราภาพ และการว่างงาน เฉกเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ

การขอขึ้นทะเบียนนายจ้าง ผู้ประกอบการสามารถขึ้นทะเบียนนายจ้างตามกฎหมาย โดยนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ต้องขึ้นทะเบียนนายจ้างพร้อมกับขึ้นทะเบียนลูกจ้างเป็นผู้ประกันตน ภายใน 30 วัน และเมื่อมีการรับลูกจ้างใหม่เพิ่มขึ้นต้องแจ้งขึ้นทะเบียนลูกจ้างใหม่ภายใน 30 วันเช่นกัน (สำนักงานประกันสังคม, ออนไลน์, 2561)

ภาษีมูลค่าเพิ่มเดิมนั้นรัฐบาลเรียกว่า ภาษีการค้า ซึ่งจัดเก็บภาษีมานับตั้งแต่ปี 2475 โดยจัดเก็บจากยอดขายรับและยอดขายทั้งหมด ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2535 ประเทศไทยได้เริ่มมีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นครั้งแรก การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้เป็นผลมาจากเหตุผลในทางเศรษฐกิจ กล่าวคือจากการที่เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว ฐานะทางเศรษฐกิจการเงิน การคลังของประเทศมีแนวโน้มดีขึ้นมาก ในขณะที่มีการกล่าวถึงความไม่เหมาะสมของโครงสร้างภาษีการค้าต่อเศรษฐกิจของประเทศ อันได้แก่ ความซ้ำซ้อนของระบบภาษีการค้าที่เป็นอยู่ และความหลากหลายของโครงสร้างอัตราภาษีนอกจากความบกพร่องของระบบภาษีการค้า ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา

เศรษฐกิจในอนาคต ความต้องการเปลี่ยนแปลงระบบภาษีของทางการยังสืบเนื่องมาจากเหตุผลทางด้านภาษีอากรอีกด้วย กล่าวคือ ความสามารถในการหารายได้ของรัฐผ่านเครื่องมือทางภาษีการค้าและภาษีสกุลการได้ลดน้อยลงเป็นลำดับ ด้วยเหตุผลดังกล่าว กระทรวงการคลังจึงได้เสนอพิจารณายกเลิกภาษีการค้าและนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทน โดยภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวจะมีอัตราเดียวที่ใช้กับสินค้าและบริการทุกชนิด สำหรับสินค้าใดที่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจที่จะเก็บสูงกว่าอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้เก็บภาษีสรรพสามิตเพิ่มเติมจากภาษีมูลค่าเพิ่ม การนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่อระบบภาษีอากรของประเทศไทย เป็นการปฏิรูปภาษีการค้าครั้งใหญ่ทำให้ระบบภาษีอากรของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน และเอื้ออำนวยต่อการลงทุน การส่งออก และการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มไม่มีความซ้ำซ้อนของภาระภาษีดังเช่น ภาษีการค้า นอกจากนี้ภาษีมูลค่าเพิ่มทำให้เกิดความเป็นธรรมและความสะดวกต่อการปฏิบัติตามของผู้เสียภาษีอีกด้วย สิ่งที่สำคัญในการยื่นภาษีมูลค่าเพิ่มที่จะต้องทราบ คือ ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับภาษีซื้อ ภาษีขายของกิจการ เพื่อให้พนักงานบัญชีนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงต้องมีการกรอกรายละเอียดให้ถูกต้อง เรียบร้อย ครบถ้วน เพราะถ้าให้ข้อมูลที่ผิด อาจมีผลต่อค่าใช้จ่ายในการเสียภาษีที่ผิดพลาดได้ จึงได้ดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการตรวจเช็คยอดขายจากใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษีทุกใบให้ตรงกับใบรายงาน เพื่อความถูกต้องและแม่นยำ (สุพัฒนา นาคประดิษฐ์, ออนไลน์, 2556)

เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มมีขอบข่ายบังคับกว้างขวางมาก และอาจก่อให้เกิดภาระยุ่งยากแก่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก โดยทั่วไปจึงมีการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ประกอบการที่มีรายรับต่อปีหรือต่อรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกิน 1,800,000 บาท ซึ่งกฎหมายเรียกว่ากิจการขนาดย่อม (เพิ่มจากเดิมที่กำหนดไว้ ไม่เกิน 1,200,000 บาท เป็นไม่เกิน 1,800,000 บาท บังคับใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน 2548 เป็นต้นไป) ส่วนผู้ประกอบการที่มีรายรับเกินต่อปีเกิน 1,800,000 บาท รวมทั้งผู้นำเข้าสินค้า จะต้องเสียภาษีตามอัตราปกติ ภาษีมูลค่าเพิ่มโดยทั่วไปต้องชำระเป็นรายเดือน (เดือนปฏิทิน) ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ผู้ประกอบการนอกจากต้องจดทะเบียนและมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเป็นรายเดือนแล้ว ยังมีหน้าที่จัดทำใบกำกับภาษี รายงาน และหลักฐานต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ฝ่าฝืนย่อมอาจถูกประเมินภาษีพร้อมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม รวมทั้งอาจถูกยึดทรัพย์สินนำไปขายทอดตลาดเพื่อนำเงินไปเสียภาษี หรืออาจถูกดำเนินคดีอาญาด้วย (กรมสรรพากร, ออนไลน์, 2563)

คณะผู้จัดทำจึงได้จัดทำคู่มือเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจหรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มาฝึก ณ ห้างหุ้นส่วนจำกัด นุศรา การบัญชี เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและแนวทางในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือพนักงานในสำนักงาน และได้นำความรู้นี้ไปปรับใช้ในการทำงานสืบไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

ศึกษาเรียนรู้และจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและเป็นแนวทางในการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ณ ห้างหุ้นส่วนจำกัด นุศรา การบัญชี โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. คู่มือในการศึกษาขั้นตอนการขึ้นทะเบียนประกันสังคม และการนำส่งประกันสังคม
2. คู่มือในการศึกษาวิธีการและขั้นตอนการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม
3. คู่มือในการศึกษาขั้นตอนการยื่นแบบภาษีมูลค่าเพิ่ม และวิธีคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมไปถึงวิธีการนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม

ขอบเขตของโครงการ

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ถึง 6 มีนาคม พ.ศ. 2563

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มาฝึกประสบการณ์ ณ ห้างหุ้นส่วนจำกัด นุศราการบัญชี ที่ได้ศึกษาคู่มือการขึ้นทะเบียนประกันสังคม คู่มือการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและคู่มือขั้นตอนการยื่นแบบภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาคู่มือนำไปปรับใช้ในการทำงาน
2. เพื่อเป็นการช่วยลดขั้นตอนในการสอนงานให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ หรือพนักงานภายในสำนักงานบัญชีของ ห้างหุ้นส่วนจำกัด นุศรา การบัญชี
3. เพื่อให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ หรือพนักงาน ณ ห้างหุ้นส่วนจำกัด นุศรา การบัญชี ที่ได้ศึกษาทราบถึงวิธีการขึ้นทะเบียนประกันสังคม วิธีการและขั้นตอนการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และขั้นตอนการยื่นแบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่ครบถ้วนและถูกต้อง
4. เพื่อนำความรู้ที่ได้รับการจากศึกษาค้นคว้าไปปรับใช้ในการทำงานในอนาคต

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ประกันสังคม (Social Security) หมายถึง การสร้างหลักประกันสังคมในการดำรงชีวิตในกลุ่มของสมาชิกที่มีรายได้และจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม เพื่อรับผิดชอบในการเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการ เจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และการว่างงานเพื่อให้ได้รับการรักษา พยาบาล และมีการทดแทนรายได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานบริหารทรัพยากรมนุษย์, ออนไลน์, 2562)

นายจ้าง (The employer) หมายถึง ผู้ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป เป็นผู้มีหน้าที่ต้องขึ้นทะเบียนนายจ้างพร้อมกับขึ้นทะเบียนลูกจ้างภายใน 30 วัน และเมื่อมีการจ้างลูกจ้างใหม่ต้องแจ้งขึ้นทะเบียนลูกจ้างใหม่ภายใน 30 วันเช่นกัน (ศศิพร เหมือนศรีชัย, ออนไลน์, 2561)

ลูกจ้าง (employee) หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยได้รับค่าจ้างเป็นเงินเดือนหรือสวัสดิการต่าง ๆ (กระทรวงแรงงาน, ออนไลน์, 2560)

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax : VAT) หมายถึง ภาษีประเภทหนึ่งตามประมวลรัษฎากร ซึ่งจัดเก็บจากมูลค่าของการซื้อขายสินค้าหรือการให้บริการในประเทศ และการนำเข้าสินค้าโดยมีกรรมสรรพากรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดเก็บ ปัจจุบันเราจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มอยู่ในอัตราคงที่ 7% (ซึ่งคำนวณมาจากภาษีมูลค่าเพิ่ม 6.3% + ภาษีท้องถิ่น 0.7%) (ยุทธนา ศรีสวัสดิ์, ออนไลน์, 2560)

ภาษีซื้อ (Input Tax) หมายถึง ผลรวมของภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนลูกผู้ประกอบการจดทะเบียนรายอื่นเรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บ ซึ่งภาษีมูลค่าเพิ่มที่ระบุไว้ในใบกำกับภาษีที่ได้รับมานั้นต้องมีใบรายการภาษีซื้อต้องห้าม (ยุพดี ศิริวรรณ, 2559, น. 5-8)

ภาษีขาย (Output Tax) หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนเรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้า และผู้รับบริการ รวมทั้งการจำหน่ายโอนสินค้าและการให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทน และการใช้บริการของตนเอง และกรณีอื่น ๆ ที่ถือว่าเป็นการขาย ตามมาตรา 71/1(8) (ยุพดี ศิริวรรณ, 2559, น. 5-8)

ใบกำกับภาษี (Tax Invoice) หมายถึง เอกสารที่มีข้อความตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนดให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนจัดทำขึ้นในทันที ที่มีการโอนกรรมสิทธิ์สินค้า หรือได้รับชำระราคาสินค้า หรือค่าบริการ ใบกำกับภาษี ดังกล่าว มิได้หมายถึงเฉพาะเอกสารที่ระบุว่าเป็น “ใบกำกับภาษี” เท่านั้น ให้หมายความรวมถึงเอกสารอื่น ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 77/1 (22) ดังนี้

“ใบกำกับภาษี” หมายความว่ารวมถึง ใบกำกับภาษีอย่างย่อ ใบเพิ่มหนี้ ใบลดหนี้ ใบเสร็จรับเงิน ที่ทางราชการออกให้ในการขายทอดตลาด ใบเสร็จรับเงินของกรมสรรพากร กรมศุลกากร หรือกรมสรรพสามิต ทั้งนี้เฉพาะส่วนที่เป็นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ยุพดี ศิริวรรณ, 2559, น. 4-10)